

INGLIZ TILIDA BADIY MATNDA VARVARIZMLARNING STILISTIK TAHLILI

*Mahmudova Nargiza Ravshanovna,
Farg`ona davlat universiteti, ingliz tili kafedrası, katta o`qituvchi,
Begmatova Xumora Omonjon qizi,
Farg`ona davlat universiteti: lingvistika (ingliz tili) 2-kurs magistranti*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ingliz adabiy matnida varvarizmlar faoliyatini tahlil qilishga bag'ishlangan. Varvarizmlarning asosiy vazifasi badiiy asarning xronotopini, shu jumladan harakatning mahalliy va vaqtinchalik xususiyatlarini, personajlarning milliy, ijtimoiy va shaxsiy parametrlariga ko'ra nutq xususiyatlarini shakllantirish funktsiyasi sifatida belgilanadi.

Kalit so'zlar: qarz olish, varvarizm, stilistik salohiyat, badiiy matn, funktsiya.

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена анализу активности варваризмов в английском художественном тексте. Основная задача варваризмов определяется как функция формирования хронотопа художественного произведения, включающего локальные и временные характеристики движения, характеристики речи по национальным, социальным и личностным параметрам персонажей.

Ключевые слова: заимствование, варваризмы, стилистический потенциал, художественный текст, функция.

ANNOTATION

This article is devoted to the analysis of the activity of barbarism in the English literary text. The main task of barbarisms is defined as the function of forming the chronotope of the artistic work, including the local and temporal characteristics of the movement, the characteristics of speech according to the national, social and personal parameters of the characters.

Key words: borrowing, barbarism, stylistic potential, artistic text, function.

KIRISH

Zamonaviy ingliz tilidagi so'zlarning yarmidan ko'pi roman va lotin tilidagi so'zlardir. Ushbu so'zlarning ko'pchiligi ingliz tilining lug'atiga shu qadar mustahkam o'rnanib olganki, tilning hozirgi holati nuqtai nazaridan ular begona deb hisoblanmaydi. Masalan, stol, stul, suhbat, soyabon, telefon, televizor kabilar, apropos, pas, guldasta, yo'lda kabi so'zlar boshqa masala. Cheklangan foydalanish sohalarida bu so'zlar tez-tez qo'llanilishiga qaramay, ular hali ham o'zlarining tashqi qiyofasini yo'qotmagan xorijiy qarzlar kabi his qilishadi. Ushbu xorijiy so'zlarning ba'zilari

varvarizm deb ataladigan maxsus stilistik toifaga ajratilgan. Bu odatda tilda keraksiz mavjud bo'lgan so'zlardir, chunki ularning o'zlashtirilgan tilda aniq ekvivalentlari (sinonimlari) mavjud.

Badiiy asar tilida ham xuddi shunday vazifani varvarizmlar bajaradi. Ular personajlarni nutqiy tavsiflash vositasi sifatida ham xizmat qilishi mumkin. Asar qahramonlarini ijtimoiy xarakterlash vositasi sifatida fransuzcha kelib chiqqan varvarizmlardan keng foydalaniladi. Ma'lumki, Angliyaning yuqori tabaqalari vakillarining nutqida, ayniqsa, 19-asrda fransuzcha so'z va iboralar ko'p bo'lgan.

Chet eldan olingan qarzlar tilning lug'at quyi tizimini boyitish usullaridan biri sifatida qaraladigan tillararo va madaniyatlararo aloqalarning tabiiy natijasidir (V. D. Arakin , A. V. Arnold, G. N. Babich, R. A. Budagov , M. V. Vlavatskaya , Yu. N. Ziyatdinova , L. K. , N. N. Morozova, D. E. Rozental, Yu. M. Skrebnev). Leksik qarz olish lingvistik universal deb hisoblanadi , garchi u yoki bu tilning donor yoki qarz oluvchi sifatida faoliyat ko'rsatishi har xil bo'lsa va aloqa qiluvchi tillarning ona tilida so'zlashuvchilarining tarixiy yashash sharoitlariga bog'liq.

Umuman olganda, qabul qiluvchi tilda qarz olish assimilyatsiyasi bosqichlaridan biri sifatida varvarizmlar, xususan, til tarixi, leksikologiyaning turli sohalari (etimologiya, semasiologiya, onomasiologiya va boshqalar) va stilistikaning tadqiqot ob'ekti hisoblanadi. . Ushbu tadqiqotning maqsadi ingliz varvarizmlarining stilistik imkoniyatlarini ko'rib chiqishdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ma'lumki, chet eldan olingan qarzlar ingliz tilining rivojlanishida muhim rol o'ynadi va etimologiya nuqtai nazaridan ingliz lug'atining ko'p qismini tashkil qiladi (V. D. Arakin , A. V. Arnold, Yu. M. Skrebnev). Biroq, qarzlarning katta qismi zamonaviy ingliz tilida so'zlashuvchi tomonidan fonetik va grammatik assimilyatsiya tufayli inglizcha so'zlar sifatida qabul qilinadi . Qabul qiluvchi tilda olingan so'zning assimilyatsiyasi bosqichma-bosqich sodir bo'ladi, bu assimilyatsiya qilinmagan , qisman o'zlashtirilgan va to'liq o'zlashtirilgan qarzlarning taqsimlanishida aks etadi .

Ingliz tiliga qisman assimilyatsiya qilingan chet eldan kelib chiqqan so'zlar varvarizm deyiladi. Bunday so'zlar semantik jihatdan assimilyatsiya qilinadi, ya'ni ularning ma'nosi ona tilida so'zlashuvchiga shunchalik tushunarliki, ular qayta ko'rib chiqilishi va ikkinchi darajali nomzodlik jarayonlarida ishtirok etishi mumkin. Fonetik va morfologik jihatdan varvarizm inglizcha emas, balki begona narsa sifatida qabul qilinadi. Arxaizmlar singari, varvarizm ham adabiy til chegarasida joylashgan, garchi ular bir tilli va ikki tilli lug'atlarda qayd etilgan.

Badiiy matndagi varvarizmlarning stilistik imkoniyatlarini aniqlash uchun varvarizm va xorijiy so'zlarni farqlash kerak (foreignisms - xorijiy so'zlar) . Varvarizm - bu allaqachon tilning lug'at tarkibiga kirgan va juda tez-tez ishlatiladigan so'zlar. Xorijiy so'zlar ingliz tilining lug'at tizimiga kirmaydi. Ular lug'atlarda qayd etilmagan,

matnda kursiv bilan yoziladi va qoida tariqasida, ularning ma'nosini tushuntiruvchi muallif izohi bilan birga keladi. Aslida, bunday so'zlar terminologik funktsiyani bajaradi, chunki ularning referenti ingliz tilida so'zlashuvchi jamoa vakillariga tanish bo'lmagan obyektiv voqelik obyektlari (masalan, ukase, udarnik , sovet , kolxoz). Varvarizmlar, qoida tariqasida, sinonimlarga ega, xorijiy so'zlarda esa ular etishmaydi.

Varvarizmlar ingliz tilining turli funktsional uslublarida qo'llaniladi, lekin ko'pincha badiiy adabiyotda uchraydi. Badiiy matndagi varvarizmlarning stilistik vazifalari ularning rasmiy yotligi bilan bog'liq bo'lib, bu qabul qiluvchining e'tiborini tortadi va matndagi varvarizm ma'nosini dolzarblashtiradi. Boshqa tomondan, varvarizm semantikasi har doim donor tili va uning faoliyat sohasi bilan bog'lanish orqali lokalizatsiya semasini o'z ichiga oladi. Shunday qilib, bambuk- bamboo va sari - sari Hindiston bilan, pasta - makaron Italiya bilan, chic - shik Frantsiya bilan, panda - panda Xitoy bilan va hokazo.

Umumiy lokalizatsiya semasi bilan birlashtirilgan varvarizm chastotasi san'at asarining xronotopiga mahalliy murojaat qilish funktsiyasini amalga oshiradi. Masalan, G.Grinning “Sokin amerikalik” romanida vyetnam millatiga mansub vahrvarizm va chet el inklyuziyalari ko'p, E.Xemingueyning “Qo'ng'iroq kim uchun chaladi” romanida ispancha, E.Byurgesning “Soat mexanizmi apelsin” romanida – rus.

Ingliz tilida so'zlashuvchi dunyosining lingvistik rasmida ma'lum varvarizmlar nafaqat mahalliy, balki vaqtinchalik ham mavjud. Shu sababli, ingliz tiliga qarz olish davri, donor til va qabul qiluvchi til o'rtasidagi eng faol aloqaning tarixiy davri bilan assotsiatsiyalarni uyg'otadi, chunki varvarizmlar asar xronotopining vaqtinchalik murojaati funktsiyasini amalga oshiradilar. san'at. Shunday qilib, E. Xemingueyning "Qo'ng'iroq kim uchun chaladi" romanidagi ispancha kelib chiqishi vahshiyliklari romanning vaqtini Ispaniyadagi fuqarolar urushi davri sifatida aniqlashga yordam beradi.

Qahramonlarning to'g'ridan-to'g'ri yoki shaxssiz to'g'ridan-to'g'ri nutqidagi varvarizmlar badiiy asar qahramonlarining nutq xususiyatlarining funktsiyasini amalga oshiradi. Xarakterning milliy o'ziga xosligini ko'rsatish bilan bir qatorda, uning nutqidagi varvarizmlar, uning ma'lumot darajasi, bilimdonligi yoki o'ziga xosligini ko'rsatadigan ijtimoiy xususiyatga ega bo'lishi mumkin, agar uning chet eldan kelgan so'zlardan foydalanish haddan tashqari yoki uning ijtimoiy so'zlariga zid bo'lsa. holat. Bunday holda, varvarizmlar xarakterning shaxsiy xususiyatlari funktsiyasini amalga oshiradi.

Ma'lum bir kontekstda ingliz tilining ona sinonimi bilan duch kelgan varvarizm aniqlovchi funktsiyani bajarishi mumkin, masalan: She said au revoir! Not goodbye! U ko'rishguncha dedi ! Xayr emas! Vidolashuvning yuqoridagi sinonim iboralarining qarama-qarshiligi varvarizmining so'zma-so'z ma'nosini, uning ichki shaklini (“alvido.” Ingliz tilidagi xayrlashuvdan farqli o'laroq , asosan odamlar bilan noma'lum

muddatga xayrlashish uchun ishlatiladi, varvarizm "au revoir" yaqinda uchrashish uchun tom ma'noda va'da sifatida qabul qilinadi. Natijada, varvarizmning intralingvistik ma'nosi aktuallashadi va uning semantik kontrastning stilistik funksiyasini amalga oshirish uchun asos bo'ladi.

XULOSA

Ingliz tilining leksikoniga kiritilgan, lekin unda qisman assimilyatsiya qilingan xorijiy so'zlar sifatida ko'tarilgan varvarizmlar badiiy matnda turli funktsiyalarni bajaradi: mahalliy va vaqtinchalik xususiyatlari orqali badiiy asarning xronotopini shakllantirish, qahramonlarning milliy, ijtimoiy va shaxsiy parametrlariga ko'ra nutq xususiyatlari, aniqliklari.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Arnold, I. V. Zamonaviy ingliz tilining leksikologiyasi: darslik. nafaqa . / I. V. Arnold. - 2-nashr, qayta ko'rib chiqilgan . - Moskva: Flinta, 2012. - 376 p.
2. Arnold, I. V. Stilistika. Zamonaviy ingliz tili: darslik. universitetlar uchun / I. V. Arnold. - Moskva: Nauka, 2002. - 384 p.
3. Krisin, L.P. Chet so'zni o'zlashtirish bosqichlari (rus tili darslarida) / L.P.Krysin // Maktabda rus tili. - 1991. - No 2. - S. 74-78.
4. Skrebnev , Yu. M. Ingliz tili stilistikasi asoslari / Yu. M. Skrebnev . - Moskva: Astrel , 2003. - 221 p.
5. Рахмонова, Д. М. МУЛОҚОТНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИКЛАРИ: ПРОФИЛАКТИКАИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ ДЕВИАНТ ХУЛҚ-АТВОРЛИ ФУҚАРОЛАР БИЛАНИШЛАШ МУАММОЛАРИ.INVOLTA.
6. Uzakova, L. (2021). O 'ZBEK VA INGLIZ NUTQIY ETIKETLARINING QIYOSIYTADQIQI.Scientific progress,1(3), 213-216.
7. Ravshanovna, G. N. (2019). TRAINING THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TOINNOVATION ACTIVITIES IN HIGHER EDUCATION SYSTEM.European Journal ofResearch and Reflection in Educational Sciences Vol,7(12).
8. Ravshanovna, G. N., & Ahmadjanovna, E. T. U. (2021). Methodological characteristics offormation of tolerance skill pupils in primary school.ACADEMICIA: AN INTERNATIONALMULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL,11(1), 1623-1628.
9. Ravshanovna, G. N. (2021). Methods of development tolerance skills pupils in primaryschool.ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCHJOURNAL,11(1), 1221-1224.
10. Ortiqov, R. (2022, June). STRUCTURAL AND SEMANTICAL FEATURES ANDDIFFERENCES OF ORALAND WRITTEN SPEECH. InINTERNATIONALCONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING(Vol. 1, No. 9, pp. 438-442).

11. Mirzayeva, D. (2021). PROVERBS AND SAYINGS AS A PRODUCT OF THENATION'S COGNITIVE THINKING.InMultidiscipline Proceedings of Digital FashionConference(Vol. 1, No. 2).
12. Мирзаева, Д. И. (2017). АНАЛИЗ ДИСКУРСА УЧЕНИЯ И ИЗУЧЕНИЯ.Актуальныенаучные исследования в современном мире, (4-2), 73-75.
13. Mirzayeva, D. (2019). THE CONCEPT OF" FRIENDSHIP" IN UZBEK AND ENGLISHLINGUISTIC CULTURE.Мировая наука, (11), 29-32.
14. Mirzaeva, D. I. (2020). THE ROLE OF PAREMIOLOGY IN THE LANGUAGESYSTEM.Scientific Bulletin of Namangan State University,2(6), 245-251.